

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esitykseen väliintulosta aavalla merellä muista aineista kuin öljystä johtuvissa pilaantumistapauksissa tehdyn vuoden 1973 pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 8 päivältä huhtikuuta 1986 lähettänyt hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 27 ulkoasiainvaliokuntaan.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina toimistopäällikkö Sakari Juuti ulkoasiainministeriöstä, toimistopäällikkö Pentti Sipilä ympäristöministeriöstä ja ylijohtaja Heikki Muttilainen merenkulkuhallituksesta.

Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Lontoossa vuonna 1973 tehdyn pöytäkirjan väliintulosta aavalla merellä muista aineista kuin öljystä johtuvissa pilaantumistapauksissa. Pöytäkirjan tarkoituksena on laajentaa Brysselissä vuonna 1969 väliintulosta öljyasaastonnettomuuksissa aavalla merellä tehdyllä sopimuksella rannikkovaltion viranomaisille annettua väliintulo-oikeutta koskemaan myös muista haitallisista aineista kuin öljystä johtuvia pilaantumistapauksia.

Pöytäkirjan soveltamisalan piiriin kuuluvat aineet ovat ympäristölle aiheuttamiensa haittojen kannalta pitkälti verrattavissa öljytuotteisiin. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen vuonna 1980 tekemästä selvityksestä ilmenee, että myös Suomen satamien kautta tapahtuu merkittäviä määriä vaarallisten aineiden kuljetuksia. Ympäristöministeriön 23.5.1984 asettaman aluskemikaali-työryhmän II mietintö sisältää myös luettelon 1.1. — 31.10.1982 Suomen satamien kautta irtolastina kuljetetuista vaarallisista nestemäisistä aineista. Tämän vuoksi myös Suomen osalta saattaa esiintyä tarvetta ryhtyä alukseen tai sen lastiin kohdistuviin toimenpiteisiin meren pilaantumisen ehkäisemiseksi tällaisia aineita kuljettavan aluksen joutuessa vaikeuksiin aavalla merellä.

Pöytäkirjan mukaan sovelletaan vuoden 1969 Brysselin yleissopimuksen keskeisiä määräyksiä, jotka koskevat muun muassa rannikkovaltion

suorittamia toimenpiteitä ja niiden laajuutta, toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvaa vahingonkorvausvelvollisuutta ja erimielisyyksien selvittämistä myös pöytäkirjan tarkoittamissa tapauksissa.

Pöytäkirjan ja yleissopimuksen keskeiset määräykset vastaavat näin ollen toisiaan.

Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 30.3.1983. Tarkoituksena on, että Suomi tulee pöytäkirjan osapuoleksi liittymällä siihen, jolloin pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan 90 päivän kuluttua liittymiskirjan tallettamisesta kansainvälisen merenkulkujärjestön huostaan.

Kun pöytäkirja laajentaa viranomaisten toimivallan aavalla merellä koskemaan öljyn aiheuttamien pilaantumistapausten ohella myös muiden haitallisten aineiden aiheuttamia tapauksia, se lisää sellaisten tapausten määrää, jotka antavat viranomaisille aiheen ryhtyä toimenpiteisiin meren pilaantumisen ehkäisemiseksi. Pöytäkirja antaa pelkästään oikeuden ryhtyä toimenpiteisiin kulloinkin käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa, mutta se ei velvoita ryhtymään tällaisiin toimenpiteisiin. Näin ollen pöytäkirjan ei ole katsottava aiheuttavan välittömiä lisäkustannuksia valtion taloudelle. Aavalla merellä merkityksellisesti suoritettujen toimenpiteiden Suomen aluevesiä uhkaavan pilaantumisvaaran torjumiseksi tai rajoittamiseksi voivat merkitä jopa huomattavia säästöjä valtion taloudelle.

Pöytäkirjan I ja II artiklan määräykset lisäävät toisaalta valtion oikeuksia aavalla merellä ja toisaalta ne velvoittavat valtion alistumaan sovittelu- ja välitystuomiomenettelyyn toisen osapuolen sitä vaatiessa siinä tapauksessa, että pöytäkirjan mukaisista korvauksista syntyy riita. Osapuolen on myös sallittava sovittelulautakunnan ja välitystuomioistuimen saapuminen alueelleen. Koska pöytäkirja näin ollen sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on eduskunnan hyväksyminen tältä osin tarpeen.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset pöytäkirjan

eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä sekä aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Lait on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

Hallituksen esityksen perustelujen ja saamansa selvityksen nojalla ulkoasiainvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien ehdotusten hyväksymistä.

Edellä esitettyyn viitaten ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Liikanen, varapuheenjohtaja Zilliacus, jäsenet Elo, Helmi-

että Eduskunta hyväksyisi ne Lontoossa 2 päivänä marraskuuta 1973 väliintulosta aavalla merellä muista aineista kuin öljystä johtuvissa pilaantumistapauksissa tehdyn pöytäkirjan määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

nen, Hetemäki-Olander, Kanerva, Korttesalmi, E. Laine, Paasio, (osittain), Suominen, Tuomaala ja Väänänen sekä varajäsen Pohjala.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1984 antaman kertomuksen johdosta siltä osin kuin se koskee suhteita ulkovaltoihin

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä syyskuuta 1985 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan hallituksen toimenpiteistään vuonna 1984 antaman kertomuksen siltä osin kuin se koskee suhteita ulkovaltoihin.

Asian johdosta valiokunnassa ovat olleet kuuluttavana valtiosihteeri Åke Wihtol, alivaltiosihteeri Ulf-Erik Slotte, alivaltiosihteeri Klaus Törnudd, osastopäällikkö Antti Hynninen, osastopäällikkö Erkki Mäentakanen, apulaisosastopäällikkö Veli Sundbäck, apulaisosastopäällikkö Jukka Valtasari, apulaisosastopäällikkö Risto Kauppi, toimistopäällikkö Esko Hamilo, neuvotteleva virkamies Erkki Tiilikainen, jaostopäällikkö Markku Sirola ja pääsihteeri Alpo Oksanen ulkoasiainministeriöstä sekä johtaja Kari Möttölä ja professori Raimo Väyrynen.

Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Yleiset näkökohdat

Kertomusvuoden aikana Suomi on edelleen noudattanut presidentti Mauno Koiviston johdolla vakiintunutta aktiivista, rauhantahtoista puolueettomuuspolitiikkaa, joka tunnetaan Paasikiven-Kekkosen linjan nimellä. Tämän ulkopolitiittisen linjan lähtökohtana ja peruseriaatteena on kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden sekä yhteistyön edellytysten vahvistaminen yleismaailmallisesti sekä erityisesti Pohjolan alueella ja Euroopassa samoin kuin luottamukseen perustuvien hyvien suhteiden ylläpitäminen ja kehittäminen kaikkiin ulkovaltoihin ja erityisesti Suomen naapurimaihin Neuvostoliittoon ja Pohjoismaihin.

Suomen näkemyksen mukaan ydinaseet muodostavat vakavimman uhan koko ihmiskunnalle.

Niinpä Suomi kertomusvuonna kiinnitti edelleen keskeistä huomiota ydinasevarustelun kiihtymiseen ja korosti maamme kielteistä kantaa kaikkia ydinaseita, niiden käyttöä, niillä kokeilemista ja uhkaamista kohtaan. Suomi äänesti YK:ssa kaikkien ydinaseiden käytön kieltävien päätöslauselmien puolesta. Samoin Suomi kannatti ydinaseiden jäädyttämisehdotuksia sekä päätöslauselmia, joissa suurvaltoja kehoitettiin käynnistämään uudelleen ydinase neuvottelunsa.

Suomi jatkoi aktiivista politiikkaansa aseidenriisunnan alalla osallistumalla muun muassa ydinaseettomia vyöhykkeitä selvittävän YK:n asiantuntijaryhmän työhön puheenjohtajana sekä täydelliseen ydinkoekieltoon liittyvään kansainväliseen valvontaseismologiseen tiedonsiirtokokeiluun. Tämän lisäksi Suomi jatkoi omaa kemiallisen aseen käytön todentamisprojektiaan. Erityistä huomiota kertomusvuoden aikana kiinnitettiin Euroopan asevarustelutilanteeseen. Suomen näkemyksen mukaan Euroopan turvallisuus ei lisääny uusia ja entistä tuhovoimaisempia asejärjestelmiä lisäämällä, vaan aseistusta, erityisesti ydinaseistusta rajoittamalla ja vähentämällä. Suomi on myös useissa eri yhteyksissä korostanut, ettei uusia ydinaseita tulisi enää kehittää. Täydellinen ydinkoekielto siihen liittyvine luotettavine valvontamekanismeineen on tärkeä tavoite tähän pyrittäessä. Ydinasekokeista pidättäytyminen tukee myös tätä päämäärää. Ydinaseita ei myöskään tulisi sijoittaa uusille alueille eikä niitä tulisi antaa uusille omistajille. Suomi ilmaisi huolestuneisuutensa tilanteesta, joka syntyi Geneven neuvottelujen katkeamisen yhteydessä sekä lausui toivomuksenaan, että kaikki keinot neuvotteluprosessin uudelleen käynnistämiseksi tutkittaisiin pyrkimyksenä löytää ratkaisu, joka tekisi mahdolliseksi molempia suurvaltoja tyydyttävän neuvottelupohjan löytymisen. Kansainvälisen tilanteen